

Hazugság

— Hazugság — mondta a feleségem. — Hogy hihetnél el ilyet? Fél-tékeny az a nő, ennyi az egész. — Hátravetette a fejét, és mereven nézett rám. Még rajta volt a kalap és a kabát. Elvörösödött, mint akit méltatlanul megvádoltak. — Hiszel nekem, ugye? Csak nem hiszed el, amit mond?

Vállat vontam. Aztán azt mondtam: — Miért hazudna? Mit nyerne vele? Mi jó származna neki abból, hogy hazudik? — Kínos helyzet volt. Ott álltam papucsban, a kezemet tördeltem, és a körülmények ellenére kicsit nevetségesnek és kiszolgáltatottnak éreztem magam. Nem nekem találták ki a vizsgálóbíró szerepét. Most már úgy gondolom, jobb lett volna, ha az egész nem jut a fülembe, és minden marad a régiben. — Végtére is a barátnőnk — mondtam. — Közös barátnőnk.

— Az? Az a szemét picsa? Nem képzeled, hogy egy barát, akár a legőcskább barát, vagy csak egy futó ismerős, képes lenne ilyet mondani, egy ilyen szemenszedett hazugságot kitalálni? Egyszerűen nem értem, hogy hihetsz neki. — Értetlenül csóválta a fejét. Aztán kiszedte a kalapjából a tűket, lehúzta a kesztyűjét, és mindet az asztalra tette. Levette a kabátját, és rádobta egy széktámlára.

— Nem tudom már, mit higgyek — mondtam. — Neked akarok hinni.

— Akkor rajta! — mondta. — Higgyél nekem, csak ennyit kérek. Én az igazat mondom. Nem hazudnék egy ilyen ügyben. Na látod. Mondd, hogy nem igaz, drágám. Mondd, hogy nem hiszed el.

Szeretem. Át akartam ölelni, magamhoz szorítani, és azt mondani, hogy hiszek neki. De a hazugság, ha egyáltalán hazugság volt, közénk állt. Odamentem az ablakhoz.

— Hinned kell nekem — mondta. — Te is tudod, hogy hülyeség az egész. Tudod, hogy az igazat mondom.

Az ablaknál álltam, és néztem, ahogy lent lassan halad előre a kocsisor. Ha felpillantottam, a feleségem tükörképét láttam az üvegben. Felvilágosult ember vagyok, mondogattam magamnak. Meg tudom én ezt emészteni. A feleségemre gondoltam, a közös életünkre, arra, hogy mi a különbség igazság és kitaláció, őszinteség és hazugság, illúzió és valóság között. Elgondolkoztam a *Nagyítás* című filmen, amit nemrég láttunk. Eszembe jutott az a Tolsztoj-életrajz a kávézó asztalon, hogy miket mond benne az igazságról, és mekkora szenzációt keltett vele a régi Oroszországban. Aztán visszaemlékeztem egy hajdani barátomra, akivel még a közép-iskolában harmadik-negyedik osztályába jártunk együtt. Ez a barátom képtelen volt igazat mondani, krónikus, megátalkodott hazudozó volt, ugyanakkor kellemes, jóindulatú ember, aki igaz barátként állt mellettem az életem egyik legnehezebb két-három évében. Végtelenül örültem, hogy sikerült a múltból előráncigálni ezt a megrögzött hazudozót, éppen kapóra jött ezidáig boldog házasságunk mostani válságos időszakában. Ez az ember, ez a megszállott hazudozó valóban megerősíti a feleségem elméletét, hogy igenis vannak ilyen emberek a földön. Boldog voltam megint. Megfordultam, hogy ezt elmondjam. Tudtam, mit akarok mondani: Igen, tényleg igaz lehet, *így* igaz: az emberek képesek hazudni, és hazudnak is, fékezhetetlenül, talán akaratukon kívül, néha betegesen, nem gondolva a következményekkel. Egész biztos, hogy az én informátorom is ilyen ember. De épp abban a pillanatban a feleségem leült a kanapéra, kezébe temette az arcát, és azt mondta: — Igaz, Isten bocsássa meg nekem. Minden, amit mondott neked, igaz. Hazudtam, amikor azt mondtam, semmit sem tudok az egészszről.

— Igaz ez? — mondtam. Leültem az egyik székre az ablaknál. Bólintott. Továbbra is eltakarta az arcát.

— Akkor miért tagadtad? Mi sosem hazudunk egymásnak. — mondtam. — Mindig csak az igazat mondtuk, nem igaz?

— Bántam a dolgot — mondta. — Rámnézett és megrázta a fejét. — Szégyelltem magam. Nem is tudod, mennyire szégyelltem magam. Nem akartam, hogy elhidd.

— Azt hiszem, értem — mondtam.

Lerúgta a cipőjét, és hátradőlt a kanapén. Aztán felült, és a fején át lehúzta a pulóverét. Megigazította a haját. Vett egy cigarettát a tálcáról. Adtam neki tüzet, és egy pillanatra megdöbbsentem vékony, sápadt ujjain, és a frissen manikűrözött körmökön. Mintha valami újszerűt fedeztem volna fel bennük.

Beleszívott a cigarettába, majd egy perc múlva megszólalt: — És milyen napod volt ma, szívem? Vagyis, úgy általában. Érted, mire gondolok. — Az ajkai között tartotta a cigarettát, és felállt egy percre, hogy kilépjen a szoknyájából. — Így ni — mondta.

— Túrhető volt — válaszoltam. — Járt itt ma délután egy rendőr, nem fogod elhinni, egy letartóztatási parancsot hozott, keresett valakit, aki régebben itt lakott az emeleten. A gondnok pedig beszólt, hogy háromtól fél négyig egy fél órára elzárják a vizet, mert javítják a vezetéket. Tulajdonképpen, most jut eszembe, pont arra az időre zárták el a vizet, amíg a rendőr itt volt.

— Tényleg? — mondta. Csípőre tette a kezét, és nyújtózkodott. Aztán behunyta a szemét, ásított, és megrázta a hosszú haját.

— Azonkívül jó adagot elolvastam ma a Tolsztoj-könyvből — mondtam.

— Csodálatos. — Nekilátott a sós mogyorónak, egyiket a másik után dobálta be a szájába a jobb kezével, míg a bal kezében még mindig a cigarettát tartotta az ujjai között. Időnként abbahagyta az evést, a kézfejjével megtörölte a száját és, szippantott egyet a cigarettából. Addigra már az alsóneműiből is kibújt. Maga alá húzta a lábát, és elhelyezkedett a kanapén. — És milyen? — kérdezte.

— Voltak érdekes gondolatai — mondtam. — Eredeti figura volt. — Bizseregtek az ujjaim, és felgyorsult a vérkeringésem. Ugyanakkor gyengének éreztem magam.

— Gyere ide, kis muzsikom — mondta.

— Az igazságot akarom — mondtam alig hallhatóan, négykézlábra ereszkedve. A szőnyeg ruganyos plüss-puhasága felizgatott. Lassan odakúsztam a kanapéhoz, és az államat az egyik díszpárnára tettem. Ujjaival végigszántotta a hajamat. Még mindig mosolygott. Telt ajkain sószemcsék csillogtak. De ahogy néztem, a tekintete valami kimondhatatlan szomorúsággal telt meg, bár továbbra is mosolygott, és simogatta a hajam.

— Te kis pasa — mondta. — Gyere ide, gömböckém. Hát tényleg elhitted annak a csúnya néninek azt a csúnya hazugságot? Na, tedd szépen a fejedet a mami ölébe. Így ni. Most csukd be a szemed. Jól van.

Hát, hogy hihetnél el ilyet? Csalódtam benned. De tényleg, ennyire már ismerhetnél. Tudhatod, hogy vannak, akik sportot úz-
nek a hazudozásból

Raymond Carver
Fordította: Rupp Anikó